

Андрій Кузишин
кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії України і туризму,
Тернопільський національний
педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ВИКЛАДАЦЬКО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСОРА ОЛЬГИ ЗАСТАВЕЦЬКОЇ

Люди, які пов'язують себе з освітньою сферою насамперед покликані залишити слід про себе власне в цій царині – царині освітньої діяльності. Вона є формою самоутвердження, варіантом продовження та популяризації своїх наукових поглядів і обов'язковою умовою для продовження себе в наступних поколіннях ...

Викладацько-освітню діяльність Ольги Володимирівни Заставецької варто поділяти на два непропорційних, але важливих та знакових періоди.

Перший – відносно короткий, – друга пол. 1975 р. – 1977 р. Це період, коли Ольга Володимирівна розпочала свою вчительську діяльність спочатку в Черніхівській середній школі Збаразького району, а згодом – в Купчинецькій середній школі Козівського району. Знаковість цього періоду в двох важливих моментах – це початок педагогічної діяльності як такої і друге – це початок активної співпраці з Б.І. Заставецьким, що став, сучасною мовою кажучи, модератором та направляючим вектором освітньо-педагогічного формування та зростання Ольги Заставецької (тоді ще – Ткач).

Другий період в часовому вимірі зайняв більшу частину життєвого шляху О.В. Заставецької, розпочавшись з 1982 р. і практично тривав до кінця її життєвого шляху. 26 вересня 1981 р. її приймають на посаду асистента кафедри неорганічної хімії викладачем географічних дисциплін Тернопільського педагогічного інституту. У вересні 1982 р. вона стає членом новоутвореної кафедри географії, котра стала основою для майбутнього географічного факультету. Серед перших навчальних дисциплін, котрі читала тоді ще асистент Ольга Заставецька були «Загальне землезнавство», «Картографія», «Географія материків і океанів».

Захист кандидатської дисертації в 1982 р. на тему «Економіко-географічні проблеми комплексного розвитку території (на прикладі Тернопільської області)» слід вважати офіційним початком переходу Ольги Володимирівни в економіко-географічну царину сучасної географії. В 1985 р. в Тернопільському педагогічному інституті відкривається кафедра

економічної і соціальної географії, де продовжує свою діяльність Ольга Володимирівна.

На цей час припадає початок ще однієї складової освітньо-педагогічної діяльності – підготовка друкованих навчальних матеріалів для організації та здійснення освітнього процесу. В 1987-1988 рр. були видані методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з курсу «Географія населення», методичні рекомендації вивчення своєї області в курсах шкільної географії та методичні рекомендації до написання курсових робіт (всі – у співавторстві з Б.І. Заставецьким). Саме ці видання започаткували лінійку видань, що мали методичний, а згодом – галузево-практичний характер.

Рис. 9. О.В. Заставецька та А.В. Кузишин під час науково-практичного семінару

У 1992 р. Ольга Володимирівна стала доцентом новоутвореної кафедри географії України і підтримала ідею згуртованого новоутвореного колективу (доц. Заставецький Б.І., доц. Царик Л.П., викл. Федунік Б.Я., викл. Мариняк Я.О., ст. лаб. Стецько Н.П.) щодо необхідності заповнення прогалини видань для середньої та вищої школи з дотриманням принципів україноцентризму та вивчення своєї малої Батьківщини. Зокрема, вона входила до ініціативної групи викладачів кафедри, які аргументовано відстоювали точку зору щодо розширення обсягів шкільного курсу

«Географія України», наповнення його змісту краєзнавчим матеріалом. Разом з доц. Заставецьким Б.І. та ст. викл. Федуніком Б.Я. в 1993 р. було підготовлено Програму шкільного курсу «Географія України», яка була розрахована на два роки навчання (8 і 9 клас). Ця програма стала базовою для більшості загальноосвітніх закладів України. В значній мірі стараннями родини Заставецьких «Географія України» та «Географія рідного краю» сформувалася в середині 90-х рр. ХХ ст. як важлива складова шкільної географічної освіти.

За ініціативи О.В. Заставецької було видано кілька краєзнавчих посібників «Географія Тернопільської області» та «Географія рідного краю» (в співавторстві з Б.І. Заставецьким), географічні атласи «Тернопільська область. Моя мала Батьківщина», «Хмельницька область. Моя мала Батьківщина», (в співавторстві з А.В. Кузишином, С.І. Гуньком, Л.П. Цариком). До сьогоднішнього дня вони залишаються серйозним джерелом інформації краєзнавчого характеру.

В перше десятиліття ХХ ст. україноцентрична тематика і далі залишалась ключовою в навчальних виданнях, які публікувала Ольга Володимирівна. Було підготовлено навчальні посібники «Географія України, 8 клас», «Географія, 9 клас», «Тестові завдання для підсумкового тестового контролю», «Рідний край. Тернопільщина». Ці підручники та посібники стали логічним продовженням тих започаткувань друкованих видань, які ініціювала проф. Заставецька на початку Української Незалежності.

З 2000-го року Ольга Володимирівна зосередилась на підготовці та читанні курсів «Економічна і соціальна географія України», «Теорія і методологія географічної науки», «Історія вітчизняних географічних досліджень», «Географічні основи регіональної економічної політики». Методичні підходи, які використовувалися в ході їх вивчення були результатом формування багаторічного досвіду – центральна роль проблем України з позиції її просторової організації, оцінка доробку вітчизняних вчених в царині географії, прогресивні концепції суспільної географії. Ці погляди завжди вдавалося привити своїм студентам та аспірантам, які стали їх носіями та продовжувачами.

***

Мій короткий нарис – лише штрих до тієї роботи, що була виконана Ольгою Володимирівною за роки своєї діяльності. За приблизними підрахунками через її лекції пройшло до трьох тисяч студентів, кожен з яких, я певен, виніс для себе цінну зернину її знань. В свою чергу вони пошири їх вже для своїх учнів та студентів і таким чином можемо констатувати, що

викладацько-освітня діяльність проф. Заставецької виконала свою місію – вона навчила своїх послідовників правильно вчитися географії ...

Література

1. Заставецька О.В., Мариняк Я.О., Кузишин А.В. Історичні віхи кафедри географії України та туризму Тернопільського національного педагогічного університету // Історія української географії та картографії. Частина I. Збірник матеріалів Четвертої міжнародної наукової конференції, посвяченої 110-літньому ювілею проф. Володимира Кубійовича, Тернопіль, 18-19 листопада 2010 р. – Тернопіль, 2010. – С. 34-38.

2. Кузишин А.В., Мариняк Я.О. Кафедра географії України і туризму Тернопільського національного педагогічного університету: історія, сьогодення та майбуття. – Тернопіль: Вектор, 2013. – 44 с.

3. Кузишин А.В., Мариняк Я.О. Ольга Володимирівна Заставецька (бібліографія українських вчених). – Тернопіль, 2003. 19 с.

4. Царик Л.П., Садовник О.П., Заблоцький Б.В., Кузишин А.В. Географічний факультет Тернопільського національного педагогічного університету: історичне минуле, сьогодення і перспектива // Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (21-23 травня 2015 р.). – Тернопіль: СМП «Тайп», 2015. – С. 7-11.

Богдан Савак,

*директор Денисівського краєзнавчого музею,
Козівський район Тернопільської області*

ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА ЗАСТАВЕЦЬКА У СПОГАДАХ ТА ФОНДАХ ДЕНИСІВСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Село Денисів у якому я живу, а село Купчинці, в якому народилася Ольга Володимирівна Заставецька та село Яструбове, у якому її батьки згодом поставили собі хату це – сусідні села, які з висоти пташиного лету виглядають, як один населений пункт, лиш розділяє їх ріка Стрипа. Села Яструбове і Купчинці розміщені на її лівому березі, а Денисів – на правому. Так колись і було, що села Денисів і Купчинці носили спільну назву – містечко Бродилів, які zostали знищеними під час моноголо-татарського нашествя 1242 року. Згодом на тих згарищах і руїнах виникло два нових поселення Купчинці – від слів купці, ченці та Денисів – від його першого